

Bevarandeplan Natura 2000

Bågaliden SE0710147

Namn:	Bågaliden
Sitecode:	SE0710147
Områdestyp:	pSCI 1998-01 enligt Art- och habitatdirektivet
Areal:	97,1 hektar
Skyddsform:	Naturreservat
Kommun:	Örnsköldsvik
Tillsynsmyndighet:	Länstyrelsen i Västernorrlands län
Koordinat:	707276/162505
Karta:	20I 4F
Ägarförhållanden:	Statligt
Fastställd/Uppdaterad:	2006-01-17

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. ALLMÄNT OM NATURA 2000	3
1.1 Allmänt om bevarandeplanen	3
2. GRUNDER FÖR UTPEKANDE	3
2.1 Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet	3
3. BEVARANDESYFTEN OCH BEVARANDEMÅL	3
4. OMRÅDESBESKRIVNING	4
4.1 Allmän områdesbeskrivning	4
4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet	4
5. EKOLOGISKA FÖRUTSÄTTNINGAR.....	4
5.1 För området i dess helhet	4
5.1 För ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet	4
6. HOTBILD MOT NATURA 2000-OMRÅDET	6
7. BEVARANDEÅTGÄRDER.....	6
7.1 Områdesskydd.....	6
7.2 Skötsel	6
8. BEVARANDESTATUS	6
9. UPPFÖLJNING AV BEVARANDEMÅL	6
10. REFERENSER	8
11. KARTOR	9

1. Allmänt om Natura 2000

Natura 2000 heter det nätverk av skyddsvärda områden som alla EU:s medlemsstater ska bidra till att skapa enligt EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter) samt Fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG av den 2 april 1979 om bevarande av vilda fåglar). Syftet är att bidra till bevarandet av den biologiska mångfalden inom gemenskapen. Sverige har som medlem i EU åtagit sig att se till att naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus, dvs. att de finns kvar i långsiktigt hållbar omfattning genom att vidta bevarandeåtgärder i form av skydd och skötsel. Ett särskilt tillstånd krävs om man vill utföra åtgärder som kan påverka miljön i ett Natura 2000-område på ett betydande sätt. Som en hjälp vid arbetet med att bevara naturvärdena i Natura 2000-områden samt som ett stöd för verksamheter som bedrivs i anslutning till området ska det finnas bevarandeplaner för samtliga områden.

1.1 Allmänt om bevarandeplanen

Bevarandeplanen är det dokument som ska beskriva vad som är syftet med bevarandet av varje enskilt Natura 2000-område och som ska ange vilka bevarandeåtgärder som planeras. Bevarandeplanen behandlar områdets ingående naturtyper och arter som finns upptagna i EU:s två naturvårdsdirektiv, Art- och habitatdirektivet samt Fågeldirektivet. En viktig del i arbetet med att vidta nödvändiga bevarandeåtgärder är formuleringen av bevarandesyfte och bevarandemål för varje Natura 2000-område samt att planera och prioritera vilka bevarandeåtgärder som behövs utifrån i dagsläget kända förhållanden och hot.

2. Grunder för utpekande

2.1 Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

Bågaliden är utpekad att ingå i nätverket Natura 2000 enligt Art- och habitatdirektivet mot bakgrund av att det inom området finns naturtyper (tabell 1) som ingår i direktivet. Främsta motivet för utpekande av området är förekomsten av urskogslig naturskog.

Tabell 1. Ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

<i>Kod</i>	<i>Naturtyp</i>	<i>Areal (ha)</i>	<i>Andel (%)</i>
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	1	1
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	4	4
9010*	Västlig taiga undergrupper: Gammal grandominerad skog Gamla barrblandskogar	80,5	83

*) = Prioriterad naturtyp

3. Bevarandesyften och bevarandemål

Natura 2000-området Bågaliden består av gammal senvuxen granskog. Det främsta bevarandesyftet är att bevara och återställa den prioriterade naturtypen västlig taiga i området. Ett övergripande syfte är att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de naturtyper som legat till grund för utpekandet av området till Natura 2000-nätverket. I tabell 2 finns en sammanfattning av de bevarandemål som ska uppfyllas för att bevarandesyftet ska uppnås.

Tabell 2. Bevarandemål för ingående naturtyper

<i>Naturtyp</i>	<i>Bevarandemål</i>
Dystrofa sjöar och småvatten	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen bibehålls i minst 1 ha. Intakt hydrologi i strandzonen och skoglig kontinuitet i omgivningen. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen ska bibehållas i minst 4 ha. Naturlig hydrologisk regim ska råda. Typiska arter ska ha ej minskande populationer.
Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> Naturtypen ska bibehållas i minst 80,5 ha. Skoglig kontinuitet och naturlig dynamik ska råda. Mängden död ved ska utgöra minst 20 % av totalvolymen ved för barrblandskogar och grandominerade miljöer, dock minst 20 m³/ha. Sumpskogarna ska ha en ostörd hydrologi. Typiska arter som långskägg, violettgrå tagellav och gränsticka ska ha ej minskande populationer, varav långskägg ska finnas på minst 25 träd

4. Områdesbeskrivning

4.1 Allmän områdesbeskrivning

Natura 2000-området Bågaliden är ett av länets högsta berg med en topp på 530 m. Skogen i området är av naturskogskaraktär och hyser en hel del hotade arter. Det finns även gott om torrakor och i vissa partier är tillgången på lågor riklig. Skogen på berget är långsamväxande och har nästan fjällskogskaraktär, med smala, spinkiga granar och knotiga björkar. Övriga delar av området består av en barrblandskog där 170-åriga granar växer tillsammans med framför allt björk. Området innehåller även strukturer som raviner, berghällar, mindre rasbranter och små, sluttande myrar. På Bågalidens nordostsluttning växer den sällsynta och fridlysta långskägglav (*Usnea longissima*).

4.2 Intressanta arter i området, ej med i Art- och habitatdirektivet

På de gamla granarna i området växer långskägglav (*Usnea longissima*) och violettgrå tagellav (*Bryoria nadvornikiana*). I området har man också funnit ullticka (*Phellinus ferrugineofuscus*), gränsticka (*Phellinus nigrolimitatus*), doftskinn (*Cystostereum murrarii*), tickmussling (*Antrodia heteromorpha*) och skuggblåslav (*Hypogymnia vittata*). På sälgar i skogen förekommer också lunglav (*Lobaria pulmonaria*) och skrovellav (*Lobaria scrobiculata*).

5. Ekologiska förutsättningar

5.1 För området i dess helhet

Naturlig, urskogslig barrskog med inslag av myrar och våtmarker är idag en värdefull livsmiljö för många arter och har förutsättning att vara det så länge inte området påverkas av modernt skogsbruk och hydrologin inte påverkas i närområdet.

5.2 För ingående naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

Dystrofa sjöar och småvatten. Naturliga sjöar och vattensamlingar med av torv eller humussyror brunfärgat vatten. Sjöarna omges i regel av gungflyn med såväl vertikal som horisontell torvtillväxt och med en zonerings i vegetationen. Sjöarna har ett lågt pH, ofta pH 3-6.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Naturliga omgivningar med intakta strandvåtmarker och strandskog. Många av de dystrofa sjöarnas karaktärsarter är beroende av strandskogen och våtmarkerna som livsmiljö.
- Bibehållna eller förbättrade förhållanden avseende vattenståndsfluktuationer och hydrologi.
- Oreglerade förhållanden ska upprätthållas och negativ påverkan från eventuella tidigare regleringar, rensningar eller dikningar minimeras.
- Naturligt näringsfattigt och humusrikt, svagt surt vatten med låg grad av mänsklig belastning avseende bl.a. försurande ämnen, partiklar, näringsämnen och miljögifter.
- En för naturtypen naturlig artsammansättning utan negativ inverkan av främmande arter eller fiskstammar.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de aktuella hotfaktorerna.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn. Öppna eller mycket glest skogbevuxna myrar med max 25 % trädäckning och näringsfattiga miljöer. Naturtypen domineras av våtmarksarter som vitmossor, ängsull, vattenklöver, mm.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Ingen negativ påverkan på hydrologi och hydrokemi. Detta inkluderar att torv inte oxideras som en följd av ingrepp utan endast som en eventuell följd av naturliga klimatförändringar.
- Så naturlig vattenregim som möjligt i vattendragen.
- Bibehållna täckningsgrad av botten-, fält-, busk- och trädsikt.
- De strukturer/formelement (t.ex. tuvor, höljor, kärrfönster, slukhål, dråg, gungflyn) som finns på myrarna bibehålls. Undantaget det som kan klassas som naturliga förändringar.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

Västlig taiga. Naturliga, gamla, barrträdsdominerade skogar i norra och mellersta Sverige samt yngre successioner som utvecklas naturligt efter brand eller omfattande stormfällningar. Med naturliga, gamla skogar menas skogar som bibehållit en stor del av den naturliga skogens artsammansättning, åldersvariation och ekologiska funktion. Dessa skogar kan ha en viss mänsklig påverkan genom exempelvis plockhuggning, men de har aldrig omfattats av större kalavverkningar. Naturtypen hyser mycket stor variation av arter allt från vanliga skogsarter till en rad hotade arter bland mossor, lavar, svampar och insekter (främst skalbaggar) mm.

Undergrupper:

Gamla grandominerade skogar, gamla barrblandskogar utgör de naturliga skogarnas kärna och omfattar rikligt med grovvuxna träd och murken ved av varierande ålder.

Förutsättningar för gynnsam bevarandestatus:

- Skoglig kontinuitet. En viktig förutsättning är en kontinuitet av trädbestånd där det har skapats en naturlig åldersdifferentiering och artsammansättning.
- Naturlig dynamik. Naturvärdena utvecklas i huvudsak genom naturlig dynamik, vilket omfattar störningar såsom t.ex. stormfällningar, insektsangrepp, översvämningar och brand.
- Förekomst av substrat, såsom t.ex. död ved (grenar, torrträd, lågor mm. i olika nedbrytningsstadier), gamla, grova träd med dithörande barkstruktur, vilka är en förutsättning för epifytiska lavar och svampar knutna till naturtypen och vedlevande insekter samt lövträd av t.ex. asp, sälg och rönn, vilka utgör viktiga substrat för vissa lavar och mossor och dessutom är viktiga som hålträd för fåglar. Gamla träd och lång trädkontinuitet är även viktigt för marklevande mykorrhizasvampar.
- Ostörd hydrologi i framför allt sumpskogsmiljöer, samt i angränsande myrmark.
- Ingen påtaglig minskning av populationerna hos de typiska arterna i naturtypen. De typiska arterna är indikatorarter vars förekomst indikerar gynnsam bevarandestatus hos naturtypen genom att de reagerar relativt tidigt på någon av de hotfaktorer som är aktuella för naturtypen.

6. Hotbild mot Natura 2000-området

Bågaliden är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat, vilket innebär att det i reservatsbeslutet finns föreskrifter som hindrar arbetsföretag som kan skada naturmiljön. Verksamheter och faktorer som kan tänkas påverka Natura 2000-området negativt visas i tabell 3.

Vid beskrivandet av hotbilden för ett område kan endast nu kända problem belysas. Det är viktigt att ha i åtanke att nya hot troligen kommer att identifieras i framtiden. De hot som är av global karaktär, t.ex. klimatförändringar och atmosfäriskt spridna miljöbelastningar, kan inte lösas genom områdets skötsel. Tyngdpunkten för hotbilden av varje enskilt Natura 2000-objekt ligger främst på lokala hot från landskaps- till artnivå.

Tabell 3. Verksamheter och faktorer som kan påverka Natura 2000-området negativt

<i>Naturtyp</i>	<i>Hot</i>
Dystrofa sjöar eller småvatten	<ul style="list-style-type: none"> • Utsättning av främmande arter eller fiskstammar kan ändra konkurrensförhållanden, sprida smitta och/eller orsaka genetisk kontaminering. • Kalkning av omgivande våtmarker förändrar de fysiska och kemiska förutsättningarna för strandmiljöernas naturligt förekommande arter. Kalkning av naturligt sura tillflöden och sjöar påverkar förutsättningarna för de arter som är anpassade till naturligt sura förhållanden. En zon på 100 m närmast vattnet undantagen spridning antas minska hotet. • Anläggande av skogsbilvägar i närheten av naturtypen kan påverka hydrologin och/eller hydrokemin i området negativt. • Skogsbruk i tillrinningsområdet kan öka avrinningen och därmed risken för erosion och läckage av bl.a. humusämnen och partiklar.
Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	<ul style="list-style-type: none"> • Markavvattnande åtgärder och dämning kan påverka naturtypens hydrologi och hydrokemi på ett negativt sätt. Även markavvattningsföretag och dämning i närliggande våtmarks- eller fastmarksmiljöer kan ge en negativ påverkan på naturtypen. • Genom att anlägga skogsbilvägar i närheten av naturtypen kan

	hydrologin och/eller hydrokemin i området påverkas negativt. <ul style="list-style-type: none"> • Trafik av skotrar och fyrhjulingar utanför markerade leder orsakar markskador och förändrad hydrologi.
Västlig taiga	<ul style="list-style-type: none"> • Inga direkta hot finns i dagsläget

7. Bevarandeåtgärder

7.1 Områdesskydd

Natura 2000-regelverket medför att verksamheter i eller i nära anslutning till det området kan kräva tillstånd från länsstyrelsen enligt miljöbalken 7 kap 28-29 §§. Området är förutom att vara skyddat inom nätverket Natura 2000 också skyddat som naturreservat enligt svensk lag och har därför det rättsliga skydd som kan tänkas behövas.

7.2 Skötsel

Området lämnas till fri utveckling under naturligt rådande processer. En sammanfattning av planerade skötselåtgärder visas i tabell 4.

Tabell 4. Sammanfattning av planerade skötselåtgärder

<i>Skötselåtgärd</i>	<i>Tidpunkt</i>	<i>Prioritet</i>
Fri naturlig utveckling	Tills vidare	1

8. Bevarandestatus

Bevarandestatusen för området i sin helhet är gynnsam då området är relativt opåverkat från storskaligt skogsbruk och en god hydrologisk regim råder.

9. Uppföljning av bevarandemål

Det krav som ställs i direktivet är att utvärdering av gynnsam bevarandestatus för naturtyper skall ske på biogeografisk nivå (för Västernorrlands län den boreala regionen). Detta innebär att många naturtyper kommer att följas upp i ett urval (stickprov) av objekten. Objektvis uppföljning kommer att ske i skötselkrävande habitat samt av parametrar som är relaterade till något som går att åtgärda inom objekten.

Uppföljning av ingående naturtyper bör ske enligt följande:

Dystrofa sjöar och småvatten

Uppföljning av naturtypen föreslås ske både inom och utanför de utpekade objekten.

- Flygbildstolkning genom NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) för att fånga upp eventuell eutrofiering. Indikatorer som används är utbredningen av strändernas gungfly- och bladvassvegetation.
- Vattenkvalitetsparametrar följs upp genom det nationella miljöövervakningsprogrammet, eller vattendirektivets uppföljning.
- I ett urval sjöar (>5 per vattendistrikt) med dokumenterad avsaknad av fisk (provfiske) följs typiska arter fåglar med en uppföljningsfrekvens på vart 6:e år.

Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn Uppföljning av naturtypen föreslås ske i stickprov både inom och utanför de utpekade objekten.

- Arealen av habitatet, täckningsgraden av träd och buskskikt samt utbredning av de hydromorfologiska strukturerna följs upp vart 5:e år. Det sker genom flygbildstolkning i NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige).
- Stamtätheten hos träd och buskar följs i första hand upp genom NILS uppföljning eller motsvarande. Uppföljningen bör ske i permanenta cirkelprovytor.
- Typiska arter kärlväxter och mossor följs i första hand upp genom NILS provytesystem eller motsvarande. Registrering av arter bör ske i permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs upp genom punkt-linjetaxering eller motsvarande. Objektvis uppföljning kommer att ske i samtliga SPA-områden.

Västlig taiga

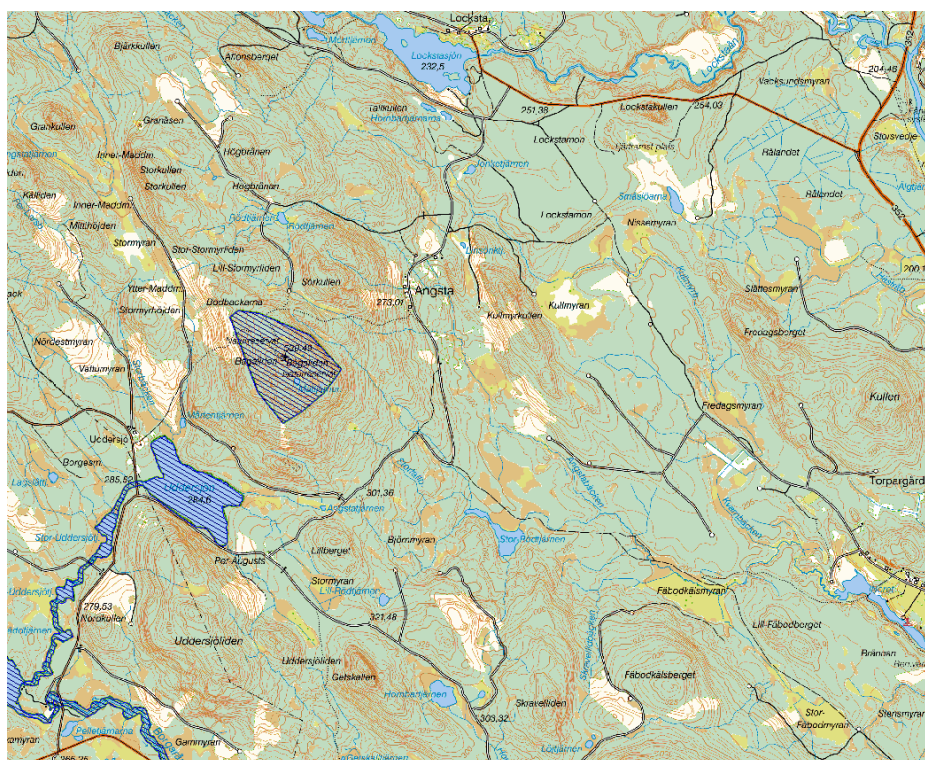
Grunden för uppföljning utgörs av Riksinventeringen av skog (RIS) som i ett stickprov av objekten gör mätningar av ett flertal parametrar.

- En totalartering av habitatarealen görs vart 24:e år genom flygbildstolkning.
- Uppföljning av strukturerna död ved, förekomst av exotiska trädslag, andel beteskänsliga lövträd samt andra lövträd görs genom RIS.
- Typiska arter kärlväxter och lavar följs i första hand upp genom RIS och NILS (Nationell Inventering av Landskapet i Sverige) stickprovsnät av permanenta provytor.
- Typiska arter fåglar följs inom ramen för svensk häckfågeltaxering, vars ytor är samordnade med NILS provytesystem. Metod utgörs av punkt-linjetaxering.

10. Referenser

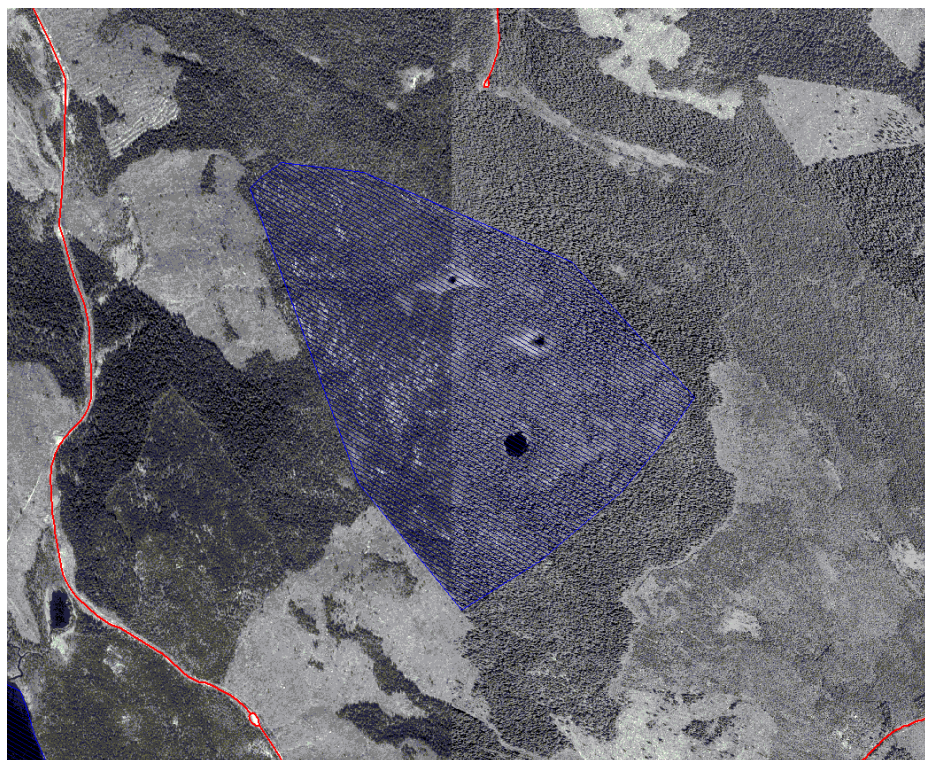
- Guvå, L. 1970. Naturvårdsinventering i Västernorrlands län. Del 1. Ångermanland: Nolaskogsdelen.
- <http://www.y.lst.se/miljoochnatur/skyddadnatur/naturreservat/ornskoldsvik/bagaliden.4.17431b9f544f8dca97fff12250.html>
- Länsstyrelsen i Västernorrland 1993. Beslut om bildande av Bågalidens naturreservat.
- Simonsson, Per. 1979:11 Urskogar och naturskogar i Västernorrlands län. Länsstyrelsen i Västernorrland.
- Örnsköldsviks kommun 2000. Örnsköldsviks naturguide.

11. Kartor

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-Terrängkartan ärende 106-2004/188-Y

Översigtskarta över Natura 2000-området **Bågaliden**.

© Lantmäteriet, 2004. Ur GSD-ortofoto ärende 106-2004/188-Y

Detalj karta över Natura 2000-området **Bågaliden**.